

Hayal Gerçekten Daha Gerçektir

“İçeri gel” dedim Moiro’ya¹.

“İçeri gel.”

Ses içeri girdi... gece gibi... geceyle birlikte...

“Bunca bin yıldır” dedi, “içimde çok soru birikti şehrimde olup bitenlere dair.

Bu şehir dört yüz bin yıldır insan kalbinin hiç durmadan attığı sonsuz bir nefes.

Hemşehrilerim bu sonsuz nefesin belleğinden niye kaçıyorlar bir türlü anlayamıyorum.

Oysa bellek bir gül gibidir, katmerli yapraklarıyla bizi zenginleştiren.

Şehrin belleğini unutursan tek yapraklı bir güle dönersin.

Güliden başka her şeye benzeyen o gül ki gül olduğunu kendi bile bilemez.

Şimdiki hemşehrilerimin de kim olduklarını bilemedikleri gibi...

O gülün yalnızca dikenleri giysilerinize takılır, çıkmamız gereken yollara engel olan!

Tek yapraklı bu gül tutar sizi!

Tutulursunuz!

Doğduğumuz, yaşadığımız, öldüğümüz bu şehir katmerli, ebruli yapraklı mis kokulu bir gülken, bu yalınkat, tek yapraklı körlükte inat niye?

Bu inatlar yüzünden kendime gömülü kaldım.

Hemşehrimiz Agathias² şiirinde,

Burada bir mezar var, içinde ceset yok

Burada bir ceset var, dışında mezar yok

Kendine gömülüdür bu ceset

diyor ya...

Sanki geleceğimiz Agathias’ın içine doğmuş da öyle yazmış...

Bütün yaşanmışlıklarımızla kendimize gömülü kaldık.

İkiz kardeşim Venedik’le yaşadıklarımız da kendine gömülü kaldı, unutuldu.

Oysa bir annenin göbek bağı nasıl bağlarsa kendine bebeğini, sular da öyle bağlamıştı ikiz kardeşim Venedik’le beni.

Çok sevdik birbirimizi, çok benzedik birbirimize.

Çok aşklar yaşadık, çok kıskançlıklar.

Çok savaşlar yaptık, çok barışlar. Gerçek bir ilişkiydi bizimkisi.

İkiz kardeşim Venedik 1204’te gönlümü kırdı... Gelip güzelliklerimi alıp götürdü benden...

Bizi bağlayan sularla götürdü. Hipodromumdaki at heykelimi, sütunlarımı, ikonlarımı, sütunlarımın üzerlerindeki heykellerimi...

Suların bağladığı, suların çözdüğü bir ilişki oldu bu. Ne yazık!

Ah her parçam bir yerde kaldı.

Darmadağınım.

Cevaplar sende saklı, seziyorum.

İstanbul’un çamalı bahçelerine o güzel heykelleri sunan Kleonymos’a teşekkür için yazdığım şiirin hatırına, yardım et bana.

Her yere gitmek, her şeyi görmek istiyorum.

Gördüğüm her yerde de görülmek...

Dağılan parçalarımı birleştirmek istiyorum.

At heykellerimi yine hipodromumda görmek istiyorum...

Suların çözdüğünü sularla yeniden bağlamak istiyorum.

¹ Moiro, ya da Byzantionlu Moiro, bilinen ilk İstanbullu kadın şairdir. M.Ö. 300’lerde yaşamıştır.

² Agathias, M.S. 6. yüzyılda İstanbul’da yaşamış Bizanslı bir şairdir.

Beni görünür kıl.”

“Üzülme” dedim Moiro’ya... “Artık üzülme.

Seni görünür kılan bir giysi diyeceğim.

Giysin ne renk olsun Moiro?”

“Hem toprağın yeşilini hem suların ve göğün mavisini, hem şehrimizin morunu içinde tutan bir renk olsun tavusların tüyleri gibi.

İpekten.

Azize Eudokia’nın giysisine benzesin.

Onunki inciler, zümrütler, yakutlarla nakışlı.

Benim gönlüm kırık; incileri, yakutları istemem.

Kırık çömlek parçalarını nakışla bedenime.

Şehrimin her çağından bir çömlek parçası olsun... Senin gününe varıncaya kadar.”

Beş kadın oturduk Moiro’nun giysisini diktik.

Ellerimizle.

Altın ipliklerle Moiro’nun kırık gönlünü diktik.

Giysiyi bir şölen gibi işledik masanın başında.

Moiro görünür olacağı o anı beklerken sessiz bir sabırla izledi bizi.

Giysisi tamamlandı.

Beklediği o an geldi...

Artık yola çıkabilirdik.

Önce ikiz kardeşimiz Venedik’e gitmek istedi.

Gittik.

Özlediği her yeri, her şeyi gördü.

Sessiz bir coşkuyla durup baktı.

Usulca okşadı onları.

Bazen uzanıverdi mozaik döşeli zeminlere.

Hepsiyle hatıra fotoğrafı çektirdi.

Sonra İstanbul’a döndük birlikte, şehrimize.

Bir şölen, tuhaf bir tören gibiydi gezimiz.

Moiro kendisini görenlerin şaşkınlığına, şehrin karmaşasına gülümseyerek baktı.

“Hem görüyor, hem de görülüyorum” dedi, “Ne güzel!”

Sarayının mozaikleri üstünde yürürken birden durdu.

Yere, ağacın altında otlayan geyiği çevreleyen üzüm bağlarına, asma yapraklarının hâlâ taptaze görünen betimlerine baktı...

Şiirini hatırladı...

Dionysos’un şerbetiyle dopdolu, asılıp kalmışsın ey salkım altın kapısına Aphrodite tapınağının, saramaz artık seni zarif dallarıyla anacağıın asma, yayamaz başının üstüne o güzel kokulu yapraklarını.

“Ben şiirimdeki o üzüm salkımı gibi değilim şimdi; sarılabildim, yayabildim kendimi anacağım şehrin başı üstüne” dedi.

Geldin beni buldun Moiro.

Doğdum seni buldum.

Bir tek dileğimiz kaldı artık! Sularla çözülenler sularla bağlansın.

İstanbul/Venedik/İstanbul, 1998/2006

Dreams Are More Real than Reality

I said, "Come in," Moero³.

"Come in."

The voice entered inside... like the night... with the night...

"For thousands of years," she said, "so many questions about what happened in my city piled up inside of me.

This city is an endless breath where the human heart has been incessantly beating for four hundred thousand years.

It is beyond me why my fellow citizens flee from the memory of this endless breath.

Whereas the memory is like a rose, enriching us with its multi-foil petals.

If you forget the memory of the city, you will turn into a single-petal rose.

A rose that looks like anything but a rose, a rose that doesn't even know that it is a rose.

Just as my fellow citizens who don't know who they are.

Only the thorns of that rose become fastened to your clothes, the thorns that hinder the journeys you wish to take!

This single-petal rose captures you!

You become withheld!

When this city where we are born, live, and die is a multi-foil, fragrant, and variegated rose, why do we insist on this single-petal, single-leaved blindness?

I remain buried within myself because of this insistence.

You know how in a poem our fellow Agathias⁴ said:

There is a grave here, but no corpse inside

There is a corpse here, but no grave outside

This corpse is buried within itself

Well, it is as if he was born in our future, and that's how he came to write those lines.

We remain buried within ourselves with all our life experiences.

Our life experience with my twin sister Venice remains buried within herself, too... She is forgotten.

Whereas the waters had tied me to my twin sister Venice the way a mother's umbilical cord ties her to her baby.

We loved each other deeply; we came to be so alike.

We lived so many loves, so many jealousies.

We fought many battles; we buried the hatchet plenty. Ours was a real relationship.

My twin sister Venice broke my heart in 1204... She took away all my beauty... She took it with the waters that tied us together. She took away the horse statue in my hippodrome, my pillars, icons, and the sculptures atop my pillars...

Ours turned out to be a relationship tied and untied by the waters. What a pity!

Oh, every piece of me remains in another place.

I am disheveled.

The answers are concealed in you, I suspect.

Help me, in memory of that poem I wrote to thank Cleonymus for the beautiful sculptures he bestowed on the pinewood gardens of Istanbul.

I want to go everywhere; I want to see everything.

³ Moero, also known as Moero of Byzantium, is the earliest known Istanbulite poetess who lived in 300s BC.

⁴ Agathias was a poet who lived in Istanbul in the 6th century AD.

I want to be seen everywhere I see.
I want to unite my scattered pieces.
I want to see my horse sculptures in my hippodrome once again...
I want to tie that which the waters untied with the waters once more.
Render me visible.”
“Do not fret,” I replied to Moero... “Do not fret any longer.
I will sew a dress that will make you visible.
Which color should your dress be, Moero?”
“Let it be a color that bears the green of the land, the blue of the waters and the sky, and
the purple of our city. Like the feathers of a peacock.
A dress made of silk.
Let it look like the dress of Saint Eudokia.
Hers is embroidered with pearls, emeralds, and rubies.
My heart is broken; I want neither the pearls nor the rubies.
Embroider my body with fragments of terracotta.
A piece of terracotta from every period of my city... Up until your time...”
We sat together, five women, and sewed Moero’s dress by hand.
With the golden thread, we sewed together Moero’s broken heart.
Sitting around the table, we embroidered the dress ceremoniously.
As Moero waited for that moment to become visible, she watched us with patience,
quietly.
Her dress was complete.
The moment she had been waiting for had arrived...
We could now set out on our journey.
She first wanted to go to our twin sister, Venice.
We went there.
She saw everything and everywhere she had missed.
She paused and viewed it all in quiet elation.
She caressed them gently.
At times, she lay down on the mosaic floors.
She had a souvenir photograph taken with them all.
Then, together, we returned to our city, Istanbul.
Our journey was like a feast, a peculiar ceremony.
Moero smiled as she viewed the hubbub of the city and the surprise of those who saw
her.
“I can see and be seen,” she said, “How wonderful!”
As she walked on the mosaic floors of her palace, she suddenly stopped.
She looked down at the ground, at the vineyards surrounding the deer grazing under the
tree, at the images of vine leaves that still looked very fresh.
She recalled her poem:
*Full of the juice of Dionysus, thou restest under the roof of Aphrodite’s golden chamber:
no longer shall the vine, thy mother, cast her lovely branch around thee and put forth
above thy head her sweet leaves.*
Then she said, “I am no longer like the vine in my poem. I could cast my branch around
and put the city above my head, my mother.”
You came and found me, Moero.
I was born, and I found you.

Now we have one last wish! May all that was untied by the waters be tied by the waters once more.

Istanbul/Venice/Istanbul, 1998/2006